

Ocena pridobljenih znanj in sposobnosti študentov predšolske vzgoje na glasbenem področju na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem

Povzetek

Pedagoške fakultete imajo pomembno vlogo pri izobraževanju bodočih vzgojiteljev. Struktura izobraževanja na glasbenem področju na fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem poteka v okviru triletnega strokovnega in univerzitetnega študija predšolske vzgoje z obveznimi in izbirnimi predmeti. V prispevku smo raziskovali, ali obstajajo razlike med slovenskimi in hrvaškimi študenti v oceni pridobljenih glasbenih znanj in sposobnosti med triletnim študijem predšolske vzgoje. Raziskavo smo opravili v študijskem letu 2013/2014, v njej pa je sodelovalo 356 študentov 3. letnika pedagoških fakultet v Sloveniji ($N = 168$) in na Hrvaškem ($N = 188$). Vsi študenti pridobljeno znanje in sposobnosti na glasbenem področju ocenjujejo kot zelo dobro, izsledki raziskave pa so pokazali, da slovenski študenti predšolske vzgoje v primerjavi s hrvaškimi bolje poznajo glasbeno področje. Hrvaški študenti tudi pogosteje kot slovenski obiskujejo izbirne glasbene predmete v času študija. Tako slovenski kot hrvaški študenti pa so zelo zadovoljni z izobrazbo, pridobljeno na fakulteti.

Ključne besede: glasbena znanja in sposobnosti, izbirni predmeti, študijski program Predšolska vzgoja, študenti predšolske vzgoje, raziskava

Assessment of Acquired Musical Knowledge and Abilities of Students of Early Childhood Education at Faculties of Education in Slovenia and Croatia

Abstract

Faculties of education have an important role in educating prospective preschool teachers. Music education at faculties in Slovenia and Croatia takes place under a three-year professional and university study programme in preschool education with compulsory and elective courses. The paper examined whether Slovenian and Croatian students assess the musical knowledge and abilities they had acquired during their three-year study of preschool education differently. A survey was conducted in the 2013/2014 academic year, encompassing 356 3rd year students of faculties of education in Slovenia ($N = 168$) and Croatia ($N = 188$). All of the students assessed their acquired musical knowledge and abilities as very good; however, survey results show that Slovenian students of preschool education possess greater knowledge of music than their Croatian peers. Croatian students attend elective music courses during their studies more often than their Slovenian peers. Both Slovenian and Croatian students are very satisfied with the education they have received at the faculty.

Key words: musical knowledge and abilities, elective courses, study programme in Preschool Education, students of preschool education, survey

Uvod

Osnovni cilj vzgoje in izobraževanja je avtonomnost pri oblikovanju samostojnega, odgovornega posameznika, ki zna razmišljati. Po navedbah *Bele knjige o vzgoji in izobraževanju* (2011) morata vzgoja in izobraževanje v šolah in vrtcih upoštevati načelo nepristranskosti, pluralizma in kritičnosti. Avtonomnost in kakovost sta pomembni lastnosti vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev. Pomembna je tudi avtonomija vzgojno-izobraževalnih ustanov v izobraževalnem sistemu, za katerega so značilne pravičnost, solidarnost in dostopnost znanja za vse. S povezovanjem temeljnega cilja vzgoje in izobraževanja, glasbena vzgoja otrok predvideva strokovno vedenje in ustrezno usposobljenost vzgojiteljev, ki imajo pozitiven odnos do glasbenih dejavnosti, glasbenih dosežkov in svojih glasbenih sposobnosti. Za strokovno usposobljenost vzgojiteljev je ključnega pomena univerzitetno izobraževanje, med katerim pridobijo potrebno znanje in spretnosti na glasbenem področju za delo z otroki v vrtcu.

Umeščenost glasbene vzgoje v program predšolske vzgoje v vrtcih na Hrvaškem in v Sloveniji

Predšolska vzgoja in izobraževanje predstavljata prvo stopnjo v strukturi institucionalne vzgoje in izobraževanja najmlajših članov družbe – otrok. V tem obdobju je potrebno upoštevati otrokov razvoj z vseh vidikov osebnosti, saj lahko le tako omogočimo njegov celovit razvoj. Celovitost se nanaša na telesni, čustveni, socialni, intelektualni, moralni in duhovni razvoj. Vrsta dejavnosti in spodbud ustvarja podlago za razvoj vseh otrokovih potreb po socialni integraciji in neodvisnosti. V skladu z *Nacionalnim okvirnim učnim načrtom za predšolsko vzgojo in izobraževanje ter obvezno splošno in srednješolsko izobraževanje (Nacionalni okvirni kurikulum za predšolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2011)* Ministrstva za šolstvo in šport Republike Hrvaške ta stopnja vzgoje in izobraževanja ni obvezna za vse otroke v predšolskem obdobju. Razdeljena je na tri cikle. Prvi cikel zajema obdobje od šestih mesecev do prvega leta. Drugi cikel traja od prvega do tretjega leta, tretji cikel pa od tretjega do šestega leta. Predšolski kurikulum za vrtce na Hrvaškem ni podrobno opisan, temveč le na splošno prikaže strukturo učnega načrta. Struktura je zasnovana na otrokovem odnosu do sebe, odnosu do družine in ljudi okrog njega ter na otrokovem odnosu do okolice. Področje umetnosti oziroma glasbe v hrvaškem učnem načrtu ni prikazano ne razdelano skladno z omenjenimi cikli.

Hrvaški *Kurikulum* za vrtce nudi splošen pregled nalog predšolskih ustanov, v slovenskem učnem načrtu pa so cilji in naloge podrobneje opisani. Slovenski Kurikulum za vrtce (1999) opredeljuje dve starostni skupini otrok: v prvi skupini so otroci od prvega do tretjega leta, v drugi skupini pa otroci od tretjega

do šestega leta. Učni načrt omogoča vpogled v globalne glasbene cilje glede na navedeni starostni skupini. V vrtcu bi morali otrokom zagotoviti nove izkušnje, doživetja in spoznanja s pomočjo različnih dejavnosti, v okviru katerih se lahko otrok izrazi. Del vzgoje in izobraževanja v vrtcu se osredotoča na glasbeno vzgojo otrok. V slovenskem *Kurikulumu* za vrtce (1999) je umetnost pomemben del vzgoje otrok, saj otroku omogoča razvoj umetniškega potenciala, ustvarjalnih sposobnosti, ga navdihuje in motivira. Otrok skozi umetnost odkriva, artikulira, razmišlja, komunicira, se izraža, oblikuje podobe, pesem, igro, ples, predmet. Skozi umetnost se pri otroku razvija občutek za umetniško delo in za lepoto. Globalni cilji na področju umetnosti se nanašajo na doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti; razvijanje estetskega zaznavanja in umetniške predstaviteljivosti; spoznavanje posameznih umetnostnih zvrsti; razvijanje izražanja in komuniciranja z umetnostjo; razvijanje ustvarjalnosti in specifičnih umetniških sposobnosti.

Glasbene dejavnosti v prvi starostni skupini vključujejo petje, igranje na glasbila, poslušanje in ustvarjanje glasbe. V tem obdobju otrok skladno s svojimi razvojnimi možnostmi glasbo doživlja, poustvarja in (so)ustvarja, se z njo izraža in komunicira; ritmično izreka enostavne ljudske in otroške izštevance in šaljivke, poje ter izvajanje spremlja z glasbili in gibanjem. Otrok posluša in doživlja različne zvoke iz okolja in narave ter izvedbe in posnetke izbranih del glasbene literature. Skladno z glasovnimi sposobnostmi prepeva otroške, ljudske in umetne pesmi, izvaja ritmične vzorce s ploskanjem, topotanjem, tleskanjem, udarjanjem ipd. Otrok igra na njemu primerna manjša glasbila in si spontano izmišlja ritmično-melodične vzorce. Doživlja in opazuje igranje in petje odraslega in starejših otrok ter posluša glasbene pravljice in sodeluje v njih.

Glasbene dejavnosti otrok druge starostne skupine prav tako temeljijo na izvajanju, ustvarjanju in poslušanju glasbe. Otrok se s pomočjo glasbe izraža in komunicira, ritmično izreka ljudske in otroške izštevance in šaljivke ter spremlja petje z različnim glasbili ali/in gibanjem. V tem obdobju posluša, posnema in upodablja zvoke iz narave in okolja ter posluša izvedbe in posnetke izbranih del glasbene literature. Ob petju otroških, ljudskih in umetnih pesmi v razponu svojega glasu izvaja ritmične, melodične in ritmično-melodične vzorce s ploskanjem, topotanjem in igranjem na manjša ritmična in melodična glasbila. Otrok posluša, izvaja in pomni ritmično-melodične celote, preizkuša zvočne značilnosti glasu in glasbil, išče in izdeluje enostavna zvočila in glasbila ter nanje igra. Igra se, posluša, izvaja, si izmišlja zvoke in glasbo ter odkriva in spoznava značilnosti zvoka: jakost, trajanje, barvo in tonsko višino; sodeluje pri didaktičnih glasbenih igrah; si izmišlja, improvizira krajše ali daljše glasbene motive, melodije in pesmi; sodeluje in samostojno izbira med izbranim gradivom glasbene primere za izvajanje in poslušanje. Prepoznavna, razlikuje, razvršča glasbene primere (rajalna glasba, praznična glasba, uspavanke, instrumentalna glasba,

umirjena, vesela itn.); posluša, izbira, si zamišlja, izvaja zvočno in glasbeno opremo za glasbene pravljice, plesne in dramske predstave ter video (*Kurikulum za vrtce*, 1999).

Obdobje predšolske vzgoje in izobraževanja je pomembno obdobje, v katerem se otrok srečuje z glasbo. Pogostost in kakovost glasbenega delovanja v tem obdobju je lahko ključna za pridobivanje afinitete do glasbe in umetnosti nasploh. V vrtcu že od zgodnjega otroštva z muziciranjem vzgajajo aktivne udeležence v glasbi in potencialno oblikujejo ljubitelje glasbe ter redne obiskovalce glasbenih in kulturnih dogodkov.

Glasbeno izobraževanje na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem

Pedagoške fakultete v Sloveniji in na Hrvaškem imajo na glasbenem področju isto vzgojno-izobraževalno nalogo, in sicer poklicno usposobiti študente za delo z otroki pri glasbenih dejavnostih v vrtcih. Po Boroti (2013) glasbene dejavnosti delimo na tri vzgojno-izobraževalna področja. To so izvajanje glasbe, poslušanje glasbe in ustvarjanje. Glasbeno izvajanje vključuje petje, igranje na glasbila in ritmično izreko. Ustvarjanje se dogaja v glasbi in ob glasbi. V glasbi se ustvarja z vokalnim in inštrumentalnim ustvarjanjem ter poustvarjalnim izvajanjem. Ob glasbi poteka likovno, gibalno-plesno in besedno ustvarjanje. Otroci v vrtcu z dejavnostjo poslušanja glasbe spoznavajo vokalno in inštrumentalno glasbo, glasbene pravljice ter zvoke iz narave in okolja. Poslušanje poteka prek metod doživljajskega in doživljajsko-analitičnega poslušanja. Borota (2013) poudarja, da otrok »usvaja prvine glasbenega jezika, izrazna glasbena sredstva in oblikovne elemente glasbe« (str. 17). Volgar (1989) pod sistemom predšolske glasbene vzgoje razume enakopravnost in uravnoteženost izvedbenih in ustvarjalnih glasbenih dejavnosti. Navaja štiri glavne metode, ki glasbeno oblikujejo otroka. To so petje (ustvarjalno in poustvarjalno), poslušanje glasbe (poslušanje vokalne, inštrumentalne glasbe, glasbenih pravljic), igranje na inštrumente (izdelovanje inštrumentov, ustvarjanje inštrumentalne glasbe, reproduktivne inštrumentalne vsebine, instrumentalne spremljave) in izvajanje glasbeno-didaktičnih iger (igre za spoznavanje lastnosti zvokov, igre za razlikovanje tempa in določanje smeri zvokov, igre za razvijanje ritmičnega čuta, posluha za obliko in za večglasje, igre za razvijanje melodičnega posluha in pevskega zmožnosti). Gospodnetić (2011) navaja šest vrst (oblik in vsebin) glasbenih dejavnosti v vrtcu. In sicer igre s petjem, obravnavanje pesmi (ali ponavljanje pesmi), obravnavanje izštevance (ali ponavljanje izštevance), dejavno poslušanje glasbe, spodbujanje otroškega ustvarjanja in igranje na tolkala. Ne glede na način delitve

glasbenih dejavnosti pri različnih avtorjih je njihov namen »vzbujanje in ohranjanje veselja do glasbe, razvijanje sposobnosti zaznavanja, doživljanja, ustvarjanja in izrazne pripravljenosti, spoznavanje glasbenih pojavov v njihovi odvisnosti od tradicije in kulturnega prostora ter od individualnih in socialnih danosti« (Denac, 2012, str. 34).

Na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem je glasbeno izobraževanje del obveznih predmetov triletnega študija predšolske vzgoje. V preglednici 1 je predstavljen seznam vseh obveznih in izbirnih predmetov na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem ter skupno število ur za vse predmete, vključno s predavanji, seminarji in vajami. Med slovenskimi in hrvaškimi študijskimi programi obstajajo določene razlike pri urnikih za posamezne predmete. Slovenski opis predmetov vsebuje dodatno delitev seminarjev na seminarske vaje, vaje pa so razdeljene na laboratorijske vaje, individualne vaje in terenske vaje, v obseg predmeta pa je vključeno tudi samostojno delo.

Glede na vse glasbene predmete in učne načrte lahko programe in vsebino predmetov na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem razvrstimo v štiri osnovna glasbena področja: *pridobivanje pevske sposobnosti* (petje otroški pesmi brez inštrumentalne spremljave in z njo, razvoj pevskega glasu, petje z interpretacijo) *pridobivanje in razvijanje spretnosti igranja na glasbila* (inštrumentalno izvajanje pevske literature za otroke), *pridobivanje znanja s področij glasbene teorije in glasbene kulture* (branje in pisanje notnega zapisa, uporaba glasbenih izrazov in simbolov, poznavanje zgodovine glasbe in glasbene umetnosti) in *pridobivanje didaktičnega znanja o učenju in poučevanju glasbe* (oblikovanje učnih kontekstov, didaktične izpeljave glasbenih dejavnosti, načrtovanje, izvajanje in evalviranje glasbenih dejavnosti, uporaba tehnologije, poznavanje glasbene literature za otroke).

Številne raziskave so dokazale, da sta kakovosten študijski program in dobra priprava študentov na delo v predšolskih ustanovah zelo pomembna (Nichols in Honig, 1995; Temmerman, 1998; de L'Etoile, 2001; Lee, 2009; Vannatta-Hall, 2010; Garvisa in Pendergasta, 2011). Določene raziskave so razkrile, da številni vzgojitelji niso zadovoljni s pridobljeno izobrazbo in da jim to pri delu predstavlja določeno oviro (Herbst idr., 2005).

V naši raziskavi smo se ukvarjali s primerjavo ocen pridobljenega glasbenega znanja in sposobnosti med triletnim dodiplomskim študijem študentov predšolske vzgoje v Sloveniji in na Hrvaškem.

	Pedagoška fakulteta	Predmeti, pri katerih se obravnava glasbeno področje	KT ¹	KT skupaj	Skupaj ur
Ljubljana ²	Obvezni	glasba; glasba v zgodnjem otroštvu	6 + 3	9	270
	Izbirni	komunikacija z glasbo	4	4	120
Koper ³	Obvezni	glasbeni jezik; glasbene dejavnosti; otrok in glasba	3 + 3 + 6	12	205
	Izbirni	ljudska glasbila, glasba, ples in običaji; glasbeno poustvarjanje 1	3 + 6	9	225
Maribor ⁴	Obvezni	vokalno – inštrumentalni praktikum 1 in 2; didaktika glasbene vzgoje	3 + 4 + 7	14	410
	Izbirni	glasbene dejavnosti v vrtcu; inštrumentalna igra – Orffova glasbila	4 + 3	7	210
Zagreb ⁵	Obvezni	glasbena kultura; klavir 1 in 2; glasbena spremljava s petjem 1 in 2; metodika glasbene kulture 1 i 2;	3 + 2 + 2 + 1 + 1 + 4 + 3	16	240
	Izbirni	impostacija glasu*; razvijanje posluha in ritma; zborovsko petje*; glasbena animacija*; skladboglasje*; Skupno muziciranje*; Tamburaški orkester*;	2 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4	26	240
Reka ⁶	Obvezni	glasbena umetnost; glasbeni praktikum 1, 2 in 3; glasbena metodika v integriranem kurikulumu 1 in 2	4 + 1 + 1 + 1 + 4 + 4	15	225
	Izbirni	struktura in oblika glasbe v otroški percepciji; glasbena slikanica; folklorna glasba	3 + 3 + 3 + 3	12	90
Zadar ⁷	Obvezni	glasbeni praktikum 1, 2 in 3; glasbena kultura z metodiko 1, 2, 3 in 4;	2 + 2 + 2 + 3 + 4 + 4 + 3	19	240
	Izbirni	glasbena delavnica 1 in 2*	3 + 3	6	60
Split ⁸	Obvezni	glasbena kultura s praktikumom; vokalno-inštrumentalni praktikum; metodika glasbene kulture 1, 2 in 3	3 + 4 + 3 + 3 + 5	18	180
	Izbirni	estetika glasbe*; glasba, otrok in medij*; osnove zborovskega dirigiranja*; razvoj otroške muzikalnosti*; zborovsko petje*; zgodovina hrvaške glasbe	2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2	12	180
Osijek ⁹	Obvezni	glasba s praktikumom 1 in 2; glasba v integriranem kurikulumu 1 in 2	3 + 3 + 4 + 3	13	210
	Izbirni	glasbena poslušalnica; zborovsko petje	4 + 4	8	90

Preglednica 1 | Seznam z glasbo povezanih študijskih predmetov v študijskih programih predšolske vzgoje na pedagoških fakultetah ter njihovo kreditno ovrednotenje

RAZISKAVA

Opredelitev problema, ciljev raziskave in raziskovalnih vprašanj

Izobraževalno in družbeno okolje ter zastopanost glasbenega izobraževanja in dejavnosti so v študijskih programih za izobraževanje vzgojiteljev v Sloveniji in na Hrvaškem različni, zato

1 KT = kreditne točke

2 *Predstavitveni zbornik*, UL PEF (b.l.)

3 *Študijski program – Predšolska vzgoja*, UP PEF (b.l.)

4 *Študijski program 1. stopnje, Učni načrti predmetov*, UM PEF, 2013/2014.

5 *Red predavanja*, UFZG, 2013/2014.

* Glasbena animacija je izbirni predmet, ki traja dva semestra, impostacija glasu in skladboglasje pa štiri semestre. Skupno muziciranje, tamburaški orkester in zborovsko petje so izbirni predmeti, na katere se študenti lahko vpišejo tekom celotnega študija (6 semestrov).

6 *Študijski program ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, UNIRI UF, 2009

7 *Študijski program*, UNIZD UF (b.l.)

8 *Študijski program*, UNIST FF (b.l.)

9 *Preddiplomski sveučilišni študijski program ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*, UFOS, 2007

smo želeli ugotoviti, kakšne so morebitne razlike med študenti predšolske vzgoje iz obeh okolij. Cilj je preučiti, kako študenti sami ocenjujejo svoje znanje in spretnosti, ki so jih pridobili v času študija, glede na naslednje segmente študijskega programa na glasbenem področju: oblikovanje glasu, oblikovanje smisla za ritem, poslušanje glasbe, igranje na inštrument, uporaba Orffovega inštrumentarija, spoznavanje slogovnih značilnosti v glasbeni zgodovini, spoznavanje glasbenega ustvarjanja predšolskih otrok, spoznavanje metod, načinov in oblik dela pri glasbenih dejavnostih z otroki, povezovanje glasbenih vsebin s preostalimi področji predšolskih dejavnosti, spoznavanje osnovnih načel in načinov spodbujanja glasbenega izražanja in ustvarjanja, oblikovanje glasbenega okusa pri otrocih, glasbene didaktične igre (igre petja, rime), glasbene didaktične igre (igre petja, rime), načrtovanje, izvajanje in analiza glasbenih dejavnosti v vrtcu. Preučevali smo razlike med slovenskimi in hrvaškimi študenti študijskih programov prve stopnje *Predšol-*

	SLOVENIJA			HRVAŠKA				
	Ljubljana	Maribor	Koper	Zagreb	Osijek	Reka	Zadar	Split
N vpisanih študentov	80	91	68	84	42	39	39	49
Skupaj vpisanih	239			253				
N izpolnjenih vprašalnikov	57	66	45	74	34	25	27	28
%	71,2	72,5	66,2	88,1	80,9	64,1	69,2	57,1
Skupaj izpolnjenih	N	168		188				
	%	70,3		74,3				

Preglednica 2 | Razmerje med študenti, ki so izpolnili vprašalnik, in študenti, ki so bili vpisani v 3. letnik študija predšolske vzgoje na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem

ska vzgoja glede na zgoraj omenjene segmente glasbenega izobraževanja na fakulteti. Hoteli smo ugotoviti, kako zadovoljni so študenti s svojim glasbenim izobraževanjem, pridobljenim v času študija predšolske vzgoje.

Glede na cilj raziskave smo določil naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kako študenti ob koncu študija predšolske vzgoje ocenjujejo pridobljeno znanje in sposobnosti na glasbenem področju?
2. Ali pri oceni poznavanja pridobljenih glasbenih znanj in sposobnosti obstajajo razlike med slovenskimi in hrvaškimi študenti?
3. V kakšnem obsegu slovenski in hrvaški študenti obiskujejo izbirne glasbene predmete med študijem predšolske vzgoje?
4. Kako študenti ocenjujejo svoje zadovoljstvo z znanjem in spretnostmi, ki so jih pridobili na fakulteti?

Raziskovalna metoda

Metoda dela temelji na opisni in kavzalno-neeksperimentalni metodi pedagoškega raziskovanja.

Predstavitev vzorca

V raziskavo so bili vključeni študenti 3. letnika predšolske vzgoje z pedagoških fakultet v Sloveniji in na Hrvaškem (N = 356). Vprašalnik so izpolnjevali redni študenti predšolske vzgoje pedagoških fakultet v Ljubljani, Mariboru, Kopru, Zagrebu, Osijeku, Reki, Zadru in Splitu (preglednica 2). Vprašalnik so izpolnili na koncu 3. letnika študija v študijskem letu 2013/2014.

Po podatkih, pridobljenih iz referatov vseh fakultet, je bilo v Sloveniji v tretji letnik redno vpisanih 239 študentov, vprašalnik pa je izpolnilo 168 študentov (70,3 %). Na Hrvaškem je bilo v 3. letnik redno vpisanih 253 študentov, vprašalnik pa jih je izpolnilo 188 (74,3 %).

Največ študentov predšolske vzgoje v Sloveniji je pred vpisom na fakulteto končalo strokovno šolo (94 %). Čeprav študentov nismo povprašali po vrsti srednješolske strokovne izobrazbe, lahko domnevamo, da jih je bilo več vpisanih v srednješolski program *Predšolska vzgoja*. Na Hrvaškem je 68 % študentov končalo gimnazijo. Najmanj udeležencev je končalo srednjo umetniško šolo (glasbeno, plesno, likovno), in sicer 1,3 % slovenskih in 2,5 % hrvaških študentov. V obeh državah so nekateri študenti zaključili dve šoli (npr. gimnazijo in umetniško srednjo šolo). V raziskavi, ki jo je izvedla Denačeva (2007) v Sloveniji, jih je med 159 sodelujočimi vzgojitelji 61,6 % končalo srednjo šolo s programom *Predšolska vzgoja*. Podobne izsledke so za hrvaške študente predšolske vzgoje pokazale nekatere druge raziskave, iz katerih je razvidno, da je večina študentov predšolske vzgoje končala gimnazijo (Blašković in Novaković 2013; Blašković 2014).

Na pedagoških fakultetah obstajata dve vrsti študijskega programa predšolske vzgoje, in sicer strokovni študij in univerzitetni študij. Med obema državama pa na tem področju obstaja nekaj razlik. Študenti v Sloveniji obiskujejo strokovni visokošolski študij predšolske vzgoje, medtem ko večina fakultet na Hrvaškem izvaja univerzitetni študij (85,6 %). Izjema je pedagoška fakulteta v Zadru. V Splitu so univerzitetni program začeli izvajati v študijskem letu 2011/2012, kar pomeni, da so udeleženci naše raziskave, ki so vpisani v 3. letnik študija predšolske vzgoje (14,4 %), študij končali po programu strokovnega študija.

Merski inštrumenti

Za potrebe raziskave smo oblikovali in uporabili svoj vprašalnik. Zbirali smo podatke objektivnega (spol, letnik študija, vrsta izobrazbe) in subjektivnega tipa (mnenje o določenih pojavih), pri čemer smo uporabili ordinalne lestvice. Študenti so odgovarjali po petstopenjskih lestvicah Likertovega tipa in ordinalnega tipa. Določena vprašanja so bila strukturirana

dihotomno (da – ne), nekatera pa so bila zaprtega (izbirnega) in polodprtega tipa. Zanesljivost vprašalnika smo preverjali z metodo notranje konsistentnosti ocenjevalne lestvice. Izračunali smo koeficient zanesljivosti *Cronbach Alfa*, ki je pokazal zadovoljujočo raven zanesljivosti vprašalnika ($\alpha = 0,883$).

Obdelava podatkov in uporabljene statistične metode

Dobljeni podatki iz izpolnjenih vprašalnikov so bili vneseni v računalniški program za statistično obdelavo podatkov (SPSS 19.0). Za osnovno analizo podatkov smo uporabili opisno statistiko. Za nominalne in ordinalne spremenljivke smo izračunali opisne kazalnike, ki so izraženi z absolutno frekvenco (*f*) in relativno frekvenco (%), z aritmetično sredino (*M*), dominantno vrednostjo (*Mo*), srednjo vrednostjo (mediana oz. *Md*), standardnim odklonom (*SD*) ter mero normalne porazdelitve (asimetričnost, sploščenost). Pri statističnem sklepanju je bila

upoštevana stopnja tveganja 0,05. Ob preverjanju razlik med slovenskimi in hrvaškimi študenti smo uporabili *t*-preizkus.

Rezultati raziskave

Sledi predstavitev rezultatov raziskave glede na zastavljena raziskovalna vprašanja.

Ocene poznavanja pridobljenih glasbenih znanj in sposobnosti slovenskih in hrvaških študentov

V preglednici 3 lahko vidimo ocene študentov 3. letnika predšolske vzgoje (*N* = 356) o pridobljenem znanju in glasbenih sposobnostih v času študija. Gre za oceno pridobljenih znanj in sposobnosti ter spretnosti petja in igranja na glasbila, poznavanja glasbene teorije in didaktike glasbe. Bodoči vzgojitelji potrebujejo omenjeno kompetentnost za kasnejše uspešno izvajanje glasbene vzgoje in kakovostno poučevanje.

Kazalniki	N	Min	Maks	M	Mo	SD	KA	KS
Oblikovanje glasu	356	1	5	2,72	3	1,03	-0,24	-0,31
Oblikovanje smisla za ritem	356	1	5	3,44	3	0,97	-0,21	-0,37
Poslušanje glasbe	356	1	5	3,74	4	0,90	-0,50	0,10
Igranje inštrumenta	356	1	5	3,53	4	0,95	-0,35	-0,08
Uporaba Orffovega inštrumentarija	356	1	5	3,04	4	1,16	-0,33	-0,89
Spoznavanje slogovnih značilnosti v glasbeni zgodovini	356	1	5	2,50	2	0,90	0,44	-0,15
Spoznavanje glasbenega ustvarjanja predšolskih otrok	356	1	5	3,66	4	0,86	-0,26	-0,38
Spoznavanje metod, načinov in oblik dela pri glasbenih dejavnostih z otroki	356	1	5	3,88	4	0,88	-0,58	0,37
Povezovanje glasbenih vsebin s preostalimi področji predšolskih dejavnosti	356	1	5	3,71	4	0,93	-0,47	-0,15
Spoznavanje osnovnih načel in načinov spodbujanja glasbenega izražanja in ustvarjanja	356	1	5	3,51	4	0,85	-0,25	-0,09
Oblikovanje glasbenega okusa pri otrocih	356	1	5	3,26	3	0,96	-0,28	-0,25
Glasbene didaktične igre (igre petja, rime)	356	1	5	4,07	4	0,81	-0,67	0,14
Načrtovanje, izvajanje in analiza glasbenih dejavnosti v vrtcu	356	1	5	3,94	4	0,85	-0,48	-0,23

Legenda: *N* = število vprašanih; *Min* = najnižja vrednost; *Maks* = najvišja vrednost; *M* = aritmetična sredina; *Mo* = dominantna vrednost; *SD* = standardni odklon; *KA* = koeficient asimetričnosti; *KS* = koeficient sploščenosti

Preglednica 3 | Ocena študentov o pridobljenem znanju in sposobnostih na glasbenem področju (*N* = 356)

Razpon odgovorov je na vseh kazalnikih največji (1–5). Glede na aritmetične sredine vseh spremenljivk lahko ugotovimo, da študenti svoje znanje, pridobljeno med študijem predšolske vzgoje, ocenjujejo kot dobro. Najslabše ocenjujejo poznavanje slogovnih značilnosti v glasbeni zgodovini ($M = 2,5$; $Mo = 2$), najboljše pa svoja znanja s področja glasbenih didaktičnih iger ($M = 4,07$; $Mo = 4$). Poleg poznavanja slogovnih značilnosti v glasbeni zgodovini študenti najslabše ocenjujejo tudi oblikovan-

je glasu ($M = 2,70$). Glede na modus, mero srednje vrednosti najpogostejših odgovorov, je največ spremenljivk ocenjenih kot zelo dobrih. Povprečne vrednosti spremenljivk bomo predstavili glede na državo, v kateri študirajo anketirani študenti. Zanimalo nas je, ali obstajajo statistično pomembne razlike v poznavanju glasbenega področja med slovenskimi in hrvaškimi študenti. Razlike smo preverili z uporabo parametričnega t-preizkusa (preglednica 4).

Kazalniki	N	M	SD	Levenov preizkus		t-preizkus			
				F	P	t	df	p	
Oblikovanje glasu	Slovenija	168	2,86	0,97	7,660	0,00	-2,541	353,8	0,006
	Hrvaška	188	2,59	1,06					
Oblikovanje smisla za ritem	Slovenija	168	3,48	0,88	6,507	0,01	-0,659	353,0	0,256
	Hrvaška	188	3,41	1,03					
Poslušanje glasbe	Slovenija	168	3,67	0,98	5,850	0,01	1,358	327,7	0,088
	Hrvaška	188	3,80	0,82					
Igranje inštrumenta	Slovenija	168	3,49	0,95	0,053	0,81	0,808	354	0,210
	Hrvaška	188	3,57	0,94					
Uporaba Orffovega inštrumentarija	Slovenija	168	3,64	0,87	26,923	0,00	-10,643	345,5	0,000
	Hrvaška	188	2,51	1,14					
Uporaba Orffovega inštrumentarija	Slovenija	168	3,64	0,87	26,923	0,00	-10,643	345,5	0,000
	Hrvaška	188	2,51	1,14					
Spoznavanje slogovnih značilnosti v glasbeni zgodovini	Slovenija	168	2,48	0,96	0,755	0,38	0,425	354	0,336
	Hrvaška	188	2,52	1,03					
Spoznavanje glasbenega ustvarjanja predšolskih otrok	Slovenija	168	3,88	0,82	2,733	0,09	-4,563	354	0,000
	Hrvaška	188	3,47	0,84					
Spoznavanje metod, načinov in oblik dela pri glasbenih dejavnostih z otroki	Slovenija	168	4,01	0,78	6,454	0,01	-2,823	352,5	0,003
	Hrvaška	188	3,76	0,93					
Povezovanje glasbenih vsebin z ostalim področji predšolskih dejavnosti	Slovenija	168	3,80	0,88	2,854	0,09	-1,834	354	0,034
	Hrvaška	188	3,62	0,97					
Spoznavanje osnovnih načel in načinov spodbujanja	Slovenija	168	3,63	0,80	1,626	0,20	-2,332	354	0,010
	Hrvaška	188	3,41	0,89					
Oblikovanje glasbenega okusa pri otrocih	Slovenija	168	3,45	0,93	1,270	0,26	-3,601	354	0,000
	Hrvaška	188	3,09	0,96					
Glasbene didaktične igre (igre petja, rime)	Slovenija	168	4,11	0,80	0,202	0,65	-0,742	354	0,229
	Hrvaška	188	4,04	0,84					
Načrtovanje, izvajanje in analiza glasbenih dejavnosti v vrtcu	Slovenija	168	3,98	0,83	0,747	0,38	-0,979	354	0,164
	Hrvaška	188	3,89	0,87					

Legenda: N = število vprašanih; M = aritmetična sredina; SD = standardni odklon; F = merilo (preizkus); t = vrednost t-preizkusa; df = stopnja svobode; p = statistična verjetnost

Preglednica 4 | Statistično značilna razlika med udeleženci raziskave iz Slovenije in Hrvaške v oceni pridobljenih znanj in sposobnosti na glasbenem področju

Pri večini spremenljivk imajo slovenski študenti višje povprečne vrednosti ocen pridobljenega znanja in sposobnosti kot hrvaški študenti. Glede na primerjavo vrednosti aritmetičnih sredin za spremenljivko *oblikovanje glasu* dosegajo slovenski študenti višje povprečje ($M = 2,86$), hrvaški pa nižjo ($M = 2,59$). Pri spremenljivki *oblikovanje smisla za ritem* sta aritmetični sredini pri slovenskih in hrvaških študentih približno enaki (SLO: 3,48; HR: 3,41). Pri spremenljivki *poslušanje glasbe* so hrvaški študenti svoje znanje ocenili kot boljše ($M = 3,80$) v primerjavi s slovenskimi študenti ($M = 3,67$). Enako velja za spremenljivko *igranje inštrumenta*, kjer je povprečje pri hrvaških študentih $M = 3,57$, pri slovenskih pa $M = 3,49$. Največja razlika je vidna pri spremenljivki *uporaba Orffovega instrumentarija*, kjer imajo slovenski študenti veliko višje povprečje ($M = 3,64$) kot hrvaški študenti ($M = 2,51$). Poznavanje *slogovnih značilnosti v glasbeni zgodovini* hrvaški študenti ocenjujejo kot boljše ($M = 2,52$), slovenski pa kot malo slabše ($M = 2,48$). Ocena pri spremenljivki *glasbenega ustvarjanja predšolskih otrok* je pri slovenskih študentih višja ($M = 3,88$) kot pri hrvaških ($M = 3,48$). Pri spremenljivki *poznavanje metod, načinov in oblik dela pri glasbenih dejavnostih z otroki* imajo slovenski študenti višjo oceno ($M = 4,01$) kot hrvaški ($M = 3,76$). Tudi pri spremenljivki *povezovanje glasbenih vsebin s preostalimi področji predšolskih dejavnosti* imajo slovenski študentje višjo oceno ($M = 3,80$) od hrvaških ($M = 3,62$). *Poznavanje osnovnih načel in načinov spodbujanja glasbenega izražanja in ustvarjanja* je spremenljivka, pri kateri imajo slovenski študenti nekoliko višjo oceno ($M = 3,63$) od hrvaških ($M = 3,41$). Slovenski študenti so izkazali višjo oceno pri spremenljivki *oblikovanje glasbenega okusa pri otrocih* ($M = 3,49$), hrvaški pa nižjo ($M = 3,09$). Tako slovenski kot hrvaški študenti so najbolje ocenili svoje poznavanje *glasbenih didaktičnih iger (igre petja, rime)*. Vseeno pa imajo slovenski študenti višje povprečje ($M = 4,11$) od hrvaških ($M = 4,04$). Tudi pri zadnji merjeni spremenljivki *načrtovanje, izvajanje in analiza glasbenih dejavnosti v otroškem vrtcu* imajo slovenski študenti višje povprečje ($M = 3,98$) od hrvaških ($M = 3,89$). Med trinajstimi merjenimi spremenljivkami so imeli, glede na povprečje ocen, slovenski študenti višje povprečje na desetih spremenljivkah, hrvaški študenti pa le na treh.

Skladno z rezultati t-preizkusa med slovenskimi in hrvaškimi študenti obstaja statistično pomembna razlika, kjer stopnja tveganja znaša $p = 0,05$. Slovenski študenti so dosegli statistično pomemben višji rezultat na sedmih spremenljivkah, in sicer: *oblikovanje glasu, uporaba Orffovega instrumentarija, poznavanje glasbenega ustvarjanja predšolskih otrok, poznavanje metod, načinov in oblik dela pri glasbenih dejavnostih z otroki, poznavanje osnovnih načel in načinov spodbujanja glasbenega izražanja in ustvarjanja ter oblikovanje glasbenega okusa pri otrocih*.

Glede na vrednosti aritmetičnih sredin slovenski študenti višje ocenjujejo svoje znanje pri desetih od trinajstih merjenih spremenljivk, statistično pomembna razlika pa je razvidna le na šes-

tih merjenih spremenljivkah. Skladno z omenjenimi rezultati lahko ugotovimo, da študenti iz Slovenije višje ocenjujejo svoje poznavanje pridobljenih glasbenih znanj in sposobnosti kot hrvaški študenti.

Izsledki desetletne raziskave Borote (2013) so pokazali, da je petje najpogostejša glasbena dejavnost v slovenskih vrtcih. Kar 70 % dejavnosti je povezanih s področjem petja, 33,7 % s področjem aktivnega poslušanja glasbe, 30 % s področjem igranja, najnižji odstotek pa je povezan z glasbenim ustvarjanjem (13 %).

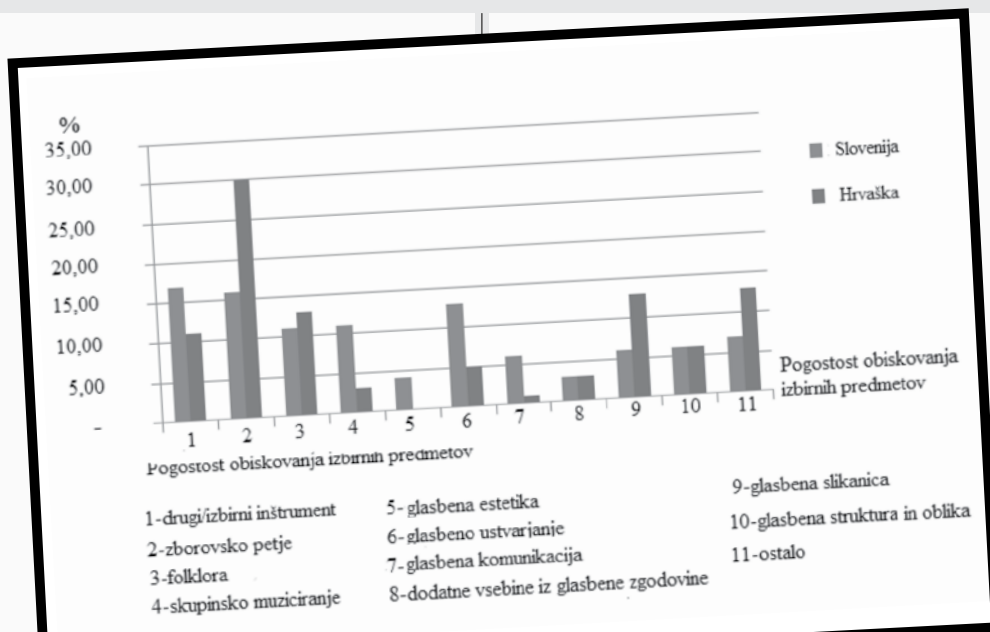
Kakovost študijskega programa se odraža tudi pri kasnejšem delu z otroki v vrtcu. Raziskava, ki jo je Deničeva opravila z vzgojitelji (2009), je pokazala, da imajo slednji največ težav pri operativnem načrtovanju glasbenih dejavnosti, tj. z določanjem konkretnih glasbenih ciljev. Njena druga raziskava (2010) je pokazala, da pri glasbeni dejavnosti najraje prakticirajo petje pesmi, temu sledi igranje na glasbila, poslušanje glasbe, glasbeno ustvarjanje, na zadnjem mestu pa so glasbeno-didaktične igre.

Obiskovanje izbirnih glasbenih predmetov slovenskih in hrvaških študentov

Študenti imajo v času študija na voljo več izbirnih predmetov s področja glasbe, s čimer lahko razširijo svoje glasbeno znanje v skladu s svojimi željami. 44,4 % študentov je v času študija obiskovalo izbirni predmet. Študenti pri izbirnih predmetih širijo svoje glasbeno znanje, zato jih je treba spodbujati, da se v čim večjem številu udeležujejo izbirnih predmetov, ki so jim na voljo. Nekateri udeleženci raziskave so med študijem obiskovali več izbirnih predmetov in so zato lahko izbrali več odgovorov.

Izbirni predmeti	f	%
izbirni/drugi inštrument	42	14,0
zborovsko petje	69	22,9
ljudska glasba	37	12,3
skupno muziciranje	21	7,0
estetika glasbe	7	2,3
glasbena ustvarjalnost	28	9,3
glasbena komunikacija	12	4,0
vsebine iz zgodovine glasbe	9	3,0
glasbena slikanica	28	9,3
struktura in oblika glasbe pri otrocih	18	6,0
Drugo	30	10,0

Preglednica 5 | Delež študentov, ki so v študijskem letu 2011/12 obiskovali izbirni predmet s področja glasbe ($N = 158$)

Graf 1: Delež pogostosti obiskovanja izbirnih predmetov s področja glasbe na slovenskih in hrvaških pedagoških fakultetah

V preglednici 5 je predstavljenih deset izbirnih predmetov, ki so na voljo na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem. Največ študentov je sodelovalo pri *zborovskem petju* (22,9 %), sledijo tisti, ki so se učili igranja na še en *inštrument* (14,0 %) in tisti, ki so spoznavali *folkloro* (12,3 %). 10,0 % je obiskovalo druge izbirne glasbene predmete, ki niso bili navedeni v vprašalniku. Obiskovali so naslednje izbirne predmete: igranje (1 udeleženelec), *glasbene dejavnosti v vrtcu* (2 udeleženci), *muzikal* (2 udeleženci), *glasbene dejavnosti v predšolskem obdobju* (1 udeleženelec), *razvoj posluha in ritma* (10 udeležencev), *postavitve glasu* (5 udeležencev), *glasbena delavnica* (6 udeležencev) in *zborovodstvo* (3 udeleženci).

Med 168 študenti 3. letnika študija predšolske vzgoje v Sloveniji je glasbene izbirne predmete obiskovalo 57 oziroma 33,9 % študentov. Največ študentov iz Slovenije je obiskovalo predmete *inštrument* (17 %), *zborovsko petje* (16 %) in *glasbeno ustvarjanje* (21 %), najmanj študentov pa je poslušalo izbirni predmet z dodatnimi vsebinami iz *zgodovine slovenske glasbe* (5 %). Na Hrvaškem je izbirne glasbene predmete obiskoval 101 študent oziroma 53,7 % študentov 3. letnika študija predšolske vzgoje (graf 2). Najpogosteje so obiskovali predmet *zborovsko petje* (30 %), ki mu sledijo *folklor*, *glasbena slikanica* in *drugo* s 13 % udeležencev. Nihče od udeležencev ni obiskoval izbirnega predmeta *glasbena estetika*, najmanj pa jih je obiskovalo predmet *glasbena komunikacija* (1 %).

Izbirni predmeti študentom omogočajo, da poglobijo znanje, ki ga pridobijo pri obveznih glasbenih predmetih. Z vsakim na novo pridobljenim znanjem so študenti (bodoči vzgojitelji) bogatejši, bolj dovzetni za glasbo in bolj usposobljeni za delo z otroki v vrtcu.

Ocena pridobljenih znanj in sposobnosti študentov predšolske vzgoje na glasbenem področju na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem

Ocena zadovoljstva slovenskih in hrvaških študentov z znanjem in sposobnostimi, ki so jih pridobili na fakulteti

Glede na rezultate ocene pridobljenih znanj in sposobnosti na glasbenem področju nas je zanimalo, kako študenti 3. letnika ocenjujejo, kako zadovoljni so s svojim napredkom v času študija predšolske vzgoje. To smo izmerili na celotnem vzorcu in glede na državo, v kateri poteka študij. Rezultati so predstavljeni v preglednicah 6 in 7.

	N	Min	Maks	M	Mo	SD	KA	KS
Zadovoljstvo z napredkom v pridobivanju znanj in sposobnosti v času študija	356	1	5	3,48	4	0,92	-0,28	-0,26

Preglednica 6 | Delež študentov, ki so v študijskem letu 2011/12 obiskovali izbirni predmet s področja glasbe (N = 158)

V ordinalno lestvico od 1 do 5 (1 nisem zadovoljen/-na; 2 delno sem zadovoljen/-na; 3 zadovoljen/-na; 4 zelo sem zadovoljen/-na; 5 popolna sem zadovoljen/-na) je vključen celotni razpon odgovorov pri oceni zadovoljstva z osebnim napredkom v pridobivanju znanj in sposobnosti v času študija. Glede na položajno mero srednjih vrednosti ($Mo = 4$) študenti ocenjujejo, da so zelo zadovoljni s svojim napredkom v pridobivanju znanj in sposobnosti v času študija. Vsi udeleženci so torej zadovoljni s svojim napredkom v pridobivanju znanj in sposobnosti na glasbenem področju v času študija.

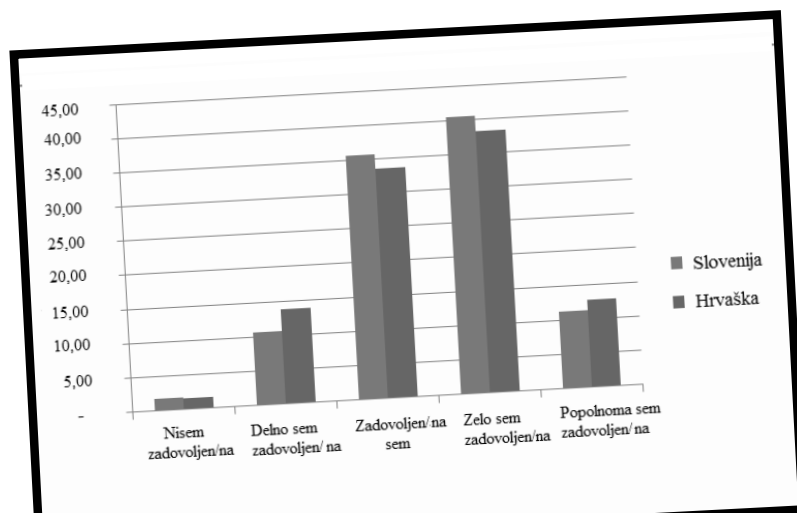
Med študenti 3. letnika predšolske vzgoje samo 6 udeležencev raziskave (1,7 %) sploh ni zadovoljnih s pridobljenim znanjem in sposobnostmi na glasbenem področju. 43 (12,1 %) udeležencev je popolnoma zadovoljnih, 263 (73,9 %) pa jih je zadovoljnih ali zelo zadovoljnih s študijskim programom in svojim napredkom. Največ udeležencev (40,3 %) je zelo zadovoljnih s študijskim programom.

	N	Min	Maks	M	Mo	SD	KA	KS
Slovenija	168	1	5	3,49	4	0,90	-0,32	-0,06
Hrvaška	188	1	5	3,47	4	0,94	-0,24	-0,40

Preglednica 7 | Ocena zadovoljstva s študijskim programom predšolske vzgoje

Preverjali smo zadovoljstvo s pridobljenim znanjem in sposobnostmi glede na državo, v kateri poteka študij. Rezultati so predstavljeni v preglednici 6. Skladno z aritmetično sredino pri študentih iz Slovenije ($M = 3,49$) in študentih iz Hrvaške ($M = 3,47$) ter skladno z mero srednjih vrednosti ($Mo = 4$) lahko ugotovimo, da so študenti zelo zadovoljni z glasbenim programom študija predšolske vzgoje.

V grafu 2 je prikazan delež pogostosti ocen zadovoljstva s študijskim programom študentov v Sloveniji in na Hrvaškem glede na ordinalno lestvico od 1 do 5, kjer je 1 nisem zadovoljen/-na; 2 delno sem zadovoljen/-na; 3 zadovoljen/-na sem; 4 zelo sem zadovoljen/-na in 5 popolna sem zadovoljen/-na.

Graf 2: Delež zadovoljstva študentov s študijskim programom predšolske vzgoje glede na državo, v kateri poteka študij (N = 356)

Največ slovenskih študentov je zadovoljnih (35,2 %) ali zelo zadovoljnih (40,5 %) z glasbenim področjem študijskega programa. Samo 1,8 % študentov ni zadovoljnih s pridobljenim znanjem in sposobnostmi na glasbenem področju v okviru študija predšolske vzgoje. Na Hrvaškem je največ

študentov zelo zadovoljnih s pridobljenim znanjem in sposobnostmi na glasbenem področju (38,3 %), malo manj pa je zadovoljnih (33,5 %). Najmanj udeležencev raziskave pa ni zadovoljnih (1,6 %).

Podobne izsledke kaže tudi raziskava, ki sta jo Blaškovičeva in Novakovičeva (2013) izvedli na Pedagoški fakulteti v Zagrebu, na oddelkih Petrinja in Čakovec (N = 144). Izkazalo se je, da so študenti 3. letnika zelo zadovoljni s pridobljenim znanjem in sposobnostmi na glasbenem področju (46,5 %), popolnoma zadovoljnih je bilo 21,1 % udeležencev, nezadovoljnih pa 1,4 % udeležencev. V raziskavi, ki jo je opravila Blaškovičeva (2014) je bilo 68,4 % študentov 3. letnika predšolske vzgoje zelo zadovoljnih s svojo glasbeno izobrazbo, pridobljeno v času študija, nihče od vprašanih pa ni izrazil popolnega nezadovoljstva.

Sklep

Študenti 3. letnika študijskega programa predšolske vzgoje so med študijem poslušali tudi glasbene predmete, saj je glasba del integriranega predšolskega kurikulumu. Na obveznih in izbirnih predmetih so razvijali svoje glasbene sposobnosti in kompetence za delo v vrtcu. Glede na izsledke naše raziskave so študenti zadovoljni z glasbeno izobrazbo, pridobljeno v času študija predšolske vzgoje na pedagoških fakultetah v Sloveniji in na Hrvaškem.

Udeleženci naše raziskave so najvišje ocenili pridobljeno glasbeno znanje in sposobnosti s področja glasbeno-didaktičnih iger, čemur sledijo načrtovanje, izvajanje in analiza glasbenih dejavnosti v vrtcu, spoznavanje metod, načinov in oblik dela pri glasbenih dejavnostih z otroki, poslušanje glasbe, oblikovanje glasu itd. Sklepamo lahko, da se bodo tudi pri svojem delu z otroki raje posluževali zgoraj omenjenih področij.

Hrvaški študenti so v primerjavi s slovenskimi pokazali več zanimanja za sodelovanje pri izbirnih glasbenih predmetih. To lahko povežemo z dejstvom, da v Sloveniji obstaja srednješolski program Predšolska vzgoja, pri katerem se študenti štiri leta učijo glasbenih vsebin, zato pri njih potreba po dodatnih glasbenih predmetih v času študija ni tako močno izražena. Na Hrvaškem se bodoči vzgojitelji glasbenih vsebin učijo šele na fakulteti, razen majhnega števila tistih, ki so končali srednjo glasbeno šolo ali pa so se udeleževali dodatnih glasbenih dejavnosti. To je najbrž tudi razlog, da hrvaški študenti pogosteje obiskujejo izbirne predmete. Ne glede na določene razlike pa tako slovenski kot hrvaški študenti pridobljeno znanje na glasbenem področju ocenjujejo kot dobro. Zadovoljni so s celotnim študijskim programom in pridobljenim znanjem ter sposobnostmi na glasbenem področju.

Študenti predšolske vzgoje, bodoči vzgojitelji, namreč po zaključku študija vstopijo v cikel vzgoje in izobraževanja predšolskih otrok. Izobraževanje študentov predšolske vzgoje na glasbenem področju je ključno za kakovost njihovega dela in za spodbujanje otrok h glasbenim dejavnostim ne le v času njihove predšolske vzgoje, temveč skozi vse življenje.

Literatura

1. *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju* (2011). Ljubljana: MŠŠ. Dostopno na: http://www.belaknjiga2011.si/pdf/bela_knjiga_2011.pdf (22. 10. 2013).
2. Blašković, J., Novaković, S. (2013). Early Childhood and Preeschool Education University Students' Views and Assessments Regarding Visual Art and Music Areas. *Croatian Journal of Education*, 15 (3), str. 583–598.
3. Blašković, J. (2014). Glasbeni profil študentov predšolske vzgoje glede na njihovo predhodno izobraževanje. *Glasbeno-pedagoški zbornik Akademije za glasbo v Ljubljani*, sv. 20, str. 51–70.
4. Borota, B. (2013). Glasbene dejavnosti in vsebine. Koper: Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales.
5. De L'Etoile, S. K. (2001). An inservice training program in music for child-care personnel working with infants and toddlers. *Journal of Research in Music Education*, 49 (1), str. 6–20.
6. Denac, O. (2009). Place and role of music education in the planned Curriculum for Kindergartens. *International Journal of Music Education*, 27 (1), str. 69–81.
7. Denac, O. (2010). Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu. Ljubljana: Debora.
8. Denac, O. (2012). Načrtovanje glasbenih dejavnosti v zgodnjem obdobju otroštva. Visokošolski učbenik. Dostopno na: http://www.pef.um.si/content/Studij/1stopnja/E_studijska_gradiva/Denac/6834_Visoko%C5%A1olski_u%C4%8Dbenik_2012.pdf (22. 10. 2014).
9. Garvis, S., Pendergast, D. (2011). An Investigation of Early Childhood Teacher Self – Efficacy Beliefs in the Teaching of Art Education. *International Journal of Education & Art*, 12 (9), str. 1–15.
10. Gospodnetić, H. (2011). Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. Skripta za studente predškolskog odgoja Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, Čakovcu i Petrinji. Učiteljski fakultet u Zagrebu, Zagreb.
11. Herbst, A., De Wet, J., Rijsdijk, S. (2005). A survey of music education in the primary schools of South Africa's Cape Peninsula. *Journal of Research in Music Education*, 53, str. 260–283.
12. Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/vrtci_kur.pdf (2. 5. 2014).
13. Lee, Y. (2009). Music practices and teachers' needs for teaching music in public preschools of South Korea. *International Journal of Music Education*, 27 (4), str. 356–371.
14. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011). Dostopno na: file:///C:/Users/Administrator/PC/Downloads/Nacionalni_okvirni_kurikulum_web_listopad_2011.pdf (2. 5. 2014).
15. Nichols, B. L., Honig, A. S. (1995). The influence of an inservice music education program on young children's responses to music. *Early Child Development and Care*, 113, str. 19–29.
16. *Predstavitveni zbornik* (brez navedbe letnice), Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani. Dostopno na: <http://www.pef.uni-lj.si/154.html> (6.10.2013).
17. *Program studija*, (bez navedene letnice), Filozofski fakultet, Sveučilište u Splitu. Dostopno na: http://www.ffst.hr/studiji/preddiplomski/predskolski_odgoj (5. 2. 2014).
18. *Red predavanja* (2013), Učiteljski fakultet u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu. Dostopno na: http://www.ufzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2010/08/Red-predavanja-2013_2014.pdf (20. 9. 2013).
19. *Studijski program* (brez navedbe letnice), Odjel za izobrazbu učitelja i odgajatelja, Sveučilište u Zadru. Dostopno na: <http://www.unizd.hr/ucitelji-odgojitelji/Studijski-programi/Stru%C4%8Dnistudijzaodgojitelje/tabid/3293/Default.aspx> (5. 2. 2013).
20. *Studijski program ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja* (2009). Učiteljski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci. Dostopno na: http://www.ufri.uniri.hr/data/predipl_RiPO.pdf.
21. *Studijski program 1. Stopnje, Učni nacrti predmetov*, UM PeF, (2013/2014), Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru. Dostopno na: <http://www.pef.um.si/205/predsolska+vzgoja> (21. 10. 2014).
22. *Studijski program – Predšolska vzgoja*, (brez navedbe letnice), Pedagoška fakulteta v Kopru, Univerza na Primorskem. Dostopno na: [http://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_\(vs\)/2011011414414821/](http://www.pef.upr.si/izobrazevanje/dodiplomski_studij_1%20stopnje/predsolska_vzgoja_(vs)/2011011414414821/) (6. 10. 2013).
23. Temmerman, N. (1998). A survey of childhood music education programs in Australia. *Early Childhood Education Journal*, 26 (1), str. 29–34.
24. Vannatta-Hall, J. E. (2010). *Music education in early childhood teacher education: The impact of a music methods course on pre-service teachers' perceived confidence and competence to teach music*. Doktorska disertacija. Urbana, Illinois. Dostopno na: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/16854/1_VannattaHall_Jennifer.pdf?sequence=4 (15. 6. 2013).
25. Volgar, M. (1989). *Otrok in glasba. Metodika predšolske glasbene vzgoje*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.